Minister
Klimatu i Środowiska

DEL-WRE.050.50.2024.MM
3464534.13680013.11168573
Warszawa, 02-12-2024

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu RP

Szanowna Pani Marszałek,

poniżej przekazuję odpowiedź na pytania zawarte w oświadczeniu Senatora Kazimierza Kleiny złożone w dniu 21 października 2024 r. w sprawie potrzeby pilnego zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Polski w zakresie rynku mocy w segmencie magazynów energii elektrycznej, BPS/043-20-495/24.

„1. Czy rząd zamierza przygotować strategię rynku mocy po 2025 r.? Taki dokument wydaje się pilny i niezbędny, powinien powstać w ramach konsultacji z rynkiem i przeglądu dobrych praktyk z krajów EU."

Zgodnie z art. 103. ust. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o rynku mocy (Dz.U. z 2023 r. poz. 2131), zwanej dalej ustawą o rynku mocy, Rada Ministrów zobowiązana jest do przekazania Sejmowi RP oceny funkcjonowania rynku mocy na podstawie analiz bilansowych krajowego systemu elektroenergetycznego i oceny stopnia rozwoju rynku energii elektrycznej. Poza oceną dotychczasowego funkcjonowania rynku mocy zobowiązana jest również do przedłożenia propozycji dot. zmian rynku mocy albo zniesienia rynku mocy.

Minister Klimatu i Środowiska prowadzi obecnie zaawansowane prace w zakresie przygotowania przedmiotowej oceny wraz z rekomendacjami. W tym celu w maju i czerwcu br. przeprowadził badanie ankietowe wśród uczestników rynku energii elektrycznej, aby poznać opinie uczestników polskiego rynku energii elektrycznej na temat stopnia rozwoju rynku energii elektrycznej oraz funkcjonowania rynku mocy. Respondenci zostali zaproszeni do udzielenia odpowiedzi na szereg pytań dotyczących różnych aspektów rynku energii elektrycznej w tym rynku hurtowego, detalicznego, bilansującego oraz rynku mocy, a także na tematy związane z elastycznością systemu energetycznego i infrastrukturą energetyczną. Wyniki badania dostarczają szczegółowych informacji dotyczących obecnego stanu rynku energii elektrycznej oraz rynku mocy, a także wskazują na potencjalne obszary wymagające zmian legislacyjnych, które mogłyby zostać wprowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa Unii Europejskiej. Wyniki badania pozwolą na sformułowanie niezbędnych wniosków dotyczących opinii uczestników rynku energii elektrycznej na temat rynku mocy oraz pozwolą na zbadanie opinii w zakresie różnych propozycji w tym mechanizmie albo ewentualnego zniesienia tego mechanizmu.

Co ważne, badanie było otwarte dla wszystkich uczestników rynku. Wzięło w nim udział ponad 120 podmiotów reprezentujących wytwórców energii elektrycznej, sprzedawców

Telefon: (+48) 22 369 29 00
info@klimat.gov.pl
www.gov.pl/klimat

ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Działamy zgodnie z EMAS - zarządzając instytucją, dbamy o środowisko

energii elektrycznej, operatorów, agregatorów, odbiorców energii elektrycznej (w tym przemysłowych), a także inne podmioty. Poza badaniem MKiŚ, również Prezes Urzędu Regulacji Energetyki przeprowadził swoją ankietę i podzielił się z MKiŚ wynikami oraz własnym stanowiskiem w zakresie przyszłości rynku mocy.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska prowadzi również konsultacje w sprawie zmian w rynku mocy po 2030 roku w formie spotkań z uczestnikami rynku energii elektrycznej. 2 października br. odbyło się spotkanie z przedstawicielami organizacji zrzeszających wytwórców, odbiorców, magazyny energii oraz think-tankami. Efektem spotkania było zebranie przez Ministerstwo informacji o oczekiwaniach podmiotów, na które wpływa rynek mocy, dotyczących zmian w funkcjonowaniu rynku mocy w przypadku jego przedłużenia po 2030 r.

W celu oceny konieczności przedłużenia obowiązywania rynku mocy zarówno art. 103 ust. 1 ustawy o rynku mocy jak i art. 20 ust 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej (Dz. Urz. UE L 158/54 z 14.06.2019 r.) wymaga przygotowania oceny wystarczalności zasobów wytwórczych na poziomie krajowym (NRAA). Zgodnie z wymogami art. 15i ust. 1 ustawy Prawo energetyczne PSE S.A. są zobowiązane do przygotowania NRAA. Ocena została opublikowana na stronie PSE S.A.[1] Obecnie MKiŚ finalizuje prace nad przygotowaniem oceny funkcjonowania rynku mocy.

„2. Czy rząd rozważa objęcie pierwotnego i wtórnego rynku mocy klasyfikacją infrastruktury krytycznej?"

Zgodnie z art. 5b ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym Rada Ministrów przyjmuje, w drodze uchwały, Narodowy Program Ochrony Infrastruktury Krytycznej, zwany dalej "Programem", którego celem jest stworzenie warunków do poprawy bezpieczeństwa infrastruktury krytycznej. Za przygotowanie Programu odpowiada Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, a przy jego przygotowaniu i aktualizacji współpracuje z ministrami i kierownikami urzędów centralnych właściwych w sprawach bezpieczeństwa narodowego.

Celem Programu jest stworzenie warunków do poprawy bezpieczeństwa infrastruktury krytycznej, w szczególności w zakresie:

- zapobiegania zakłóceniom funkcjonowania infrastruktury krytycznej;
- przygotowania na sytuacje kryzysowe mogące niekorzystnie wpłynąć na infrastrukturę krytyczną;
- reagowania w sytuacjach zniszczenia lub zakłócenia funkcjonowania infrastruktury krytycznej;
- odtwarzania infrastruktury krytycznej.

Program określa:

- narodowe priorytety, cele, wymagania oraz standardy, służące zapewnieniu sprawnego funkcjonowania infrastruktury krytycznej;
- ministrów kierujących działami administracji rządowej i kierowników urzędów centralnych odpowiedzialnych za systemy wymienione powyżej;

[1]https://www.pse.pl/-/publikacja-raportu-zgodnie-z-art-15-i-ustawy-prawo-energetyczne?safeargs=696e6865726974526564697265637436d253246686f6d65

- szczegółowe kryteria pozwalające wyodrębnić obiekty, instalacje, urządzenia i usługi wchodzące w skład systemów infrastruktury krytycznej, biorąc pod uwagę ich znaczenie dla funkcjonowania państwa i zaspokojenia potrzeb obywateli.

Powstały w ramach realizacji tego zadania wykaz obiektów infrastruktury krytycznej, jak również szczegółowe kryteria wyznaczania tego typu obiektów stanowią informacje niejawne w rozumieniu ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych, dlatego z punktu widzenia bezpieczeństwa państwa nie jest możliwe udzielenie szczegółowej odpowiedzi na przedstawione pytanie w trybie oświadczenia senatorskiego.
Jednakże należy zapewnić, że Minister Klimatu i Środowiska uczestniczy i współpracuje z Rządowym Centrum Bezpieczeństwa w zakresie działań mających na celu ochronę kluczowych dla bezpieczeństwa energetycznego państwa przedsiębiorstw, które stanowią, w myśl przepisów, obiekty infrastruktury krytycznej.

„3. Jaki jest stosunek rządu do postulatów w sprawie naprawy procesu alokacji oraz obrotu poprzez wskazane poniżej działania?"
Po pierwsze, podmioty ubiegające się o dopłatę mocową, szczególnie w obszarze magazynowania, poza oceną zdolności przyłączenia, powinny spełnić następujące warunki:

- *przejście procedury oceny dotychczasowej działalności,*
- *kluczowy personel posiada zdolności, doświadczenie, wiedzę i certyfikaty w zakresie prowadzenia działalności,*
- *system IT, którym podmiot będzie się posługiwał, został zaakceptowany i objęty jest certyfikacją stosownych organów państwa w zakresie bezpieczeństwa energetycznego i cyberbezpieczeństwa, mówimy bowiem o systemie stanowiącym kluczowy obieg energetyczny dla państwa,*
- *przeprowadzony audyt finansowy i bezpieczeństwa."*

Na wstępie należy podkreślić, że rynek mocy nie przewiduje „handlu wtórnego" projektami, które uzyskały wsparcie na rynku pierwotnym. Każdy dostawca mocy jest odpowiedzialny za realizację zobowiązań wynikających z podpisanej umowy mocowej. Obrót wtórny w rozumieniu ustawy o rynku mocy może mieć miejsce jedynie w przypadku jednostek oddanych do eksploatacji i odbywa się przez przeniesienie obowiązku mocowego na inną jednostkę rynku mocy, która uzyskała certyfikat uprawniający do udziału w aukcji na ten sam okres, lub w rynku wtórnym dla tego samego okresu. Czas trwania umów mocowych zawartych w wyniku aukcji głównych zależy od poziomu nakładów inwestycyjnych. Szczegółowe wysokości nakładów koniecznych do uzyskania umowy mocowej na okres dostaw 5 lat i 15 lat są publikowane dla każdej aukcji głównej w rozporządzeniu wydawanym na podstawie art. 34 ustawy o rynku mocy.

Procedury mające na celu zapewnienie dostaw przez jednostki rynku mocy wydają się być wystarczające. Świadczą o tym wyniki dotychczasowych okresów przywołania na rynku mocy i testowych okresów przywołania na rynku mocy. Przywołując wymogi, jakie muszą spełniać nowe jednostki rynku mocy wytwórcze, warto podkreślić, że podmioty uczestniczące w certyfikacji do aukcji mają nie tylko przedstawić pozytywną ocenę zdolności przyłączenia (warunki przyłączenia, zgodnie z art. 19 ust 2 pkt 3 lit a ustawy o rynku mocy), ale również:

1. prawomocne pozwolenie na budowę wydane dla jednostki fizycznej, jeżeli jest ono wymagane na podstawie przepisów prawa budowlanego i zostało wydane (art. 19 ust 2

pkt 3 lit b ustawy o rynku mocy);
2. prawomocną decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia wydanej na podstawie przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2024 poz. 1112), jeżeli jest wymagana i została wydana (art. 19 ust 2 pkt 3 lit c ustawy o rynku mocy);
3. informacje potwierdzające możliwość pozyskania finansowania (art. 19 ust 2 pkt 4 ustawy o rynku mocy).

Ponadto uczestnictwo w aukcji mocy nowej jednostki rynku mocy wytwórczej oraz niepotwierdzonej jednostki rynku mocy redukcji zapotrzebowania jest uzależnione od uiszczenia przez dostawcę mocy zabezpieczenia finansowego, zgodnie z art. 50 ust. 1 ustawy o rynku mocy. Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenie Ministra Energii z dnia 3 września 2018 r. w sprawie zabezpieczenia finansowego wnoszonego przez dostawców mocy oraz uczestników aukcji wstępnych (Dz.U. poz. 1730) wysokość zabezpieczenia finansowego wynosi 43 PLN/kW mocy oferowanej w aukcji mocy.

Dodatkowo należy podkreślić, że samo zawarcie umowy mocowej nie gwarantuje nowej jednostce rynku mocy otrzymania środków z tytułu rynku mocy. Dostawca mocy w przypadku takiej jednostki musi ponadto:

1. w terminie 24 miesięcy od ogłoszenia ostatecznych wyników aukcji udokumentować poniesienie nakładów inwestycyjnych w wysokości co najmniej 10% wymaganych nakładów inwestycyjnych i zawarcie umów związanych z inwestycją o łącznej wartości wynoszącej co najmniej 20% wymaganych nakładów inwestycyjnych;
2. przed rozpoczęciem pierwszego okresu dostaw przedstawić m. in.:
    a. dokumenty potwierdzające możliwość dostarczenia mocy przez tę jednostkę, w wielkości nie mniejszej niż 95% obowiązku mocowego tej jednostki, przez ciągłą pracę przez okres co najmniej godziny,
    b. dokumenty potwierdzające zrealizowanie zakresu rzeczowego inwestycji odpowiadającego nakładom finansowym,
    c. wykaz punktów pomiarowych przyporządkowanych jednostce fizycznej tworzącej daną jednostkę rynku mocy;
    d. niezależną ekspertyzę potwierdzającą: poniesienie nakładów finansowych na daną jednostkę rynku mocy w wysokości nie mniejszej niż wymagany poziom nakładów.

Zgodnie z pkt 14.2.23 regulaminu rynku mocy[2] dostawca mocy jest zobowiązany dostarczać operatorowi systemu przesyłowego za pośrednictwem rejestru raport inwestycyjny, w terminie 10 dni roboczych po zakończeniu każdego okresu obejmującego 6 pełnych miesięcy kalendarzowych, począwszy od trzeciego roku następującego po roku, w którym odbyła się aukcja główna, w wyniku której dostawca mocy zawarł umowę mocową, do czasu przedstawienia dokumentów potwierdzających zakończenie inwestycji.

Mając powyższe na względzie, jak również różny wpływ poszczególnych dostawców mocy na bezpieczeństwo pracy systemu elektroenergetycznego, należy stwierdzić, że wprowadzenie postulowanych rozwiązań w znaczącym stopniu mogłoby stanowić

[2] Regulamin rynku mocy został zatwierdzony decyzję administracyjną Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 30 marca 2018 r. (znak: DRR.WAR.7120.1.2018) zatwierdzającą Regulamin rynku mocy, z późniejszymi zmianami.

nieuzasadnione obciążenie administracyjne ograniczające możliwość uczestnictwa nowych podmiotów w rynku mocy, a tym samym zwiększyć koszt mechanizmu dla odbiorców końcowych, bez zasadniczego wpływu na poprawę bezpieczeństwa energetycznego kraju.

„Po drugie, wtórny rynek mocy nie powinien być przedmiotem swobodnego obrotu. Podmiot pragnący nabyć takie prawa powinien uzyskać zgodę po audycie właściwych instytucji dla bezpieczeństwa państwa, tak jak to ma miejsce w przypadku rynku pierwotnego."

Zgodnie z art. 48 ust 2 pkt 1 lit a ustawy o rynku mocy, w rynku wtórnym mogą uczestniczyć jedynie jednostki rynku mocy certyfikowane na ten sam rok dostaw, przy czym jednostka rynku mocy redukcji zapotrzebowania musi posiadać status jednostki potwierdzonej. Wymagania te zapewniają, że podmioty nabywające obowiązek mocowy na rynku wtórnym są w takim samym stopniu wiarygodne jak jednostki uczestniczące w rynku pierwotnym.

Swobodny obrót obowiązkiem mocowym między kwalifikującymi się podmiotami, spełniającymi wymagania analogiczne jak w przypadku udziału w aukcjach mocy jest podstawą funkcjonowania rynku wtórnego. Tworzenie dodatkowych ograniczeń uczestnictwa w rynku wtórnym skutkowałoby ograniczeniem możliwości przenoszenia obowiązku mocowego, a tym samym ograniczałoby możliwość prowadzenia prac konserwacyjnych przez jednostki rynku mocy, czy skutkowałoby brakami dostaw mocy w przypadku ogłoszenia okresu przywołania.

Niezależnie od powyższego, ponownie podkreślenia wymaga, że opisany powyżej mechanizm rynku wtórnego nie dotyczy przenoszenia własności projektów i zbywania całych spółek. W tym zakresie zasadnym jest stwierdzenie, że brak jest możliwości wprowadzenia proponowanych, daleko idących ograniczeń, bo wykorzystywanie specjalnie powołanych spółek celowych (tzw. SPV), które nie posiadają własnego kapitału oraz własnych zasobów do realizacji i eksploatacji obiektów energetycznych, jest standardowym rozwiązaniem stosowanym w przypadku inwestycji w konwencjonalne jednostki wytwórcze, magazyny energii i odnawialne źródła energii. Przy czym jest to mechanizm stosowany także przez duże i międzynarodowe grupy kapitałowe.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Miłosz Motyka
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:
1. Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM